

**AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA OMREŽJA
IN STORITVE REPUBLIKE SLOVENIJE**
Stegne 7, p.p. 418
1001 Ljubljana

Poslano na: info.box@akos-rs.si

Ljubljana, dne 26. 7. 2020

Zadeva: Zasnova Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za obdobje 2021-2023

Št. zadeve: 0070-2/2020

Spoštovani!

Agencija je dne 26. 6. 2020 na podlagi novih strateških usmeritev Ministrstva za javno upravo objavila Zasnovo Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za obdobje 2021-2023. V nadaljevanju podajamo pripombe in predloge družbe T – 2, d. o. o., na predmetni dokument ter odgovore na vprašanja iz zasnove, ki so relevantna za našo družbo kot operaterja mobilnih komunikacij in uporabnika mikrovalovnih zvez.

*** *** ***

Agencija pripravlja razpis in dražba za podeljevanje radiofrekvenčnega spektra za zagotavljanje javnih komunikacijskih storitev končnim uporabnikom. Na podlagi znanih stališč Agencije glede podeljevanja radiofrekvenčnega spektra, ki jih je javno podala na predstavitev in posvetovanjih, ugotovljamo, da Agencija ne sledi potrebam časa, saj se odloča za podoben način izvedbe razpisa in dražbe, kot sta bila izvedena leta 2014, niti ne upošteva novjših usmeritev glede njihove izvedbe, ki jih opredeljuje direktiva Evropski zakonik o elektronskih komunikacijah. S tem postavlja operaterje v nezavidljiv položaj in hkrati povečuje negotovost v zvezi z postavitvijo omrežij 5G in komercialnim pričetkom storitev 5G.

Direktiva na novo določa glede predmetne podelitve tri elemente podeljevanja radiofrekvenčnega spektra in sicer: (1) podaljšanje uporabe obstoječih odločb (pravice uporabe) o dodelitvi radiofrekvenčnega spektra, (2) trajanje veljavnosti odločb in (3) zahtevnost postopa dodelitve.

Glede podaljšanja pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, direktiva v členu 49(2) določa: "Pristojni organ najpozneje dve leti pred potekom prvotne veljavnosti individualne pravice uporabe opravi objektivno in v prihodnost usmerjeno oceno splošnih meril, določenih za podaljšanje trajanja te pravice uporabe..." in s tem omogoča podaljšanje pravice uporabe. Določilo sicer opredeljuje obdobje dveh let

T-2 družba za ustvarjanje, razvoj in trženje elektronskih komunikacij in opreme d.o.o.

Verovškova 64A, 1000 Ljubljana; T-2 d.o.o je registrirana 11.5.2004 pri Okrožnem sodišču v Mariboru pod vložno številko 11203100
Osnovni kapital 18.084.324,03 EUR **Matična št.** 1954598000 **Id. številka za DDV** SI70764492

pred potekom prvotne veljavnosti, je pa mogoče skrajšanje obdobja na npr. šest mesecev opredeliti v prehodnih določbah spremenjenega zakona. Za operaterje mobilnih komunikacij je določilo pomembno, saj lahko zaradi mogoče izgube njim dodeljenega radiofrekvenčnega spektra, izključijo omrežje. Čeprav so lahko pridobili nadometni spekter na drugem frekvenčnem območju. V takšnem slučaju je potopljena celotna investicija v del radijskega omrežja.

ZEKom-1 opredeljuje 15 letno veljavnost odločb o dodelitvi radiofrekvenčnega spektra, Direktiva pa v člen 49(2) določa: " Kadar države članice podelijo individualne pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra, za katerega so bili s tehničnimi izvedbenimi ukrepi v skladu z Odločbo 676/2002/ES določeni harmonizirani pogoji, da se v določenem obdobju omogoči njegova uporaba za brezžične širokopasovne elektronske komunikacijske storitve (v nadaljnjem besedilu: brezžične širokopasovne storitve), zagotovijo vsaj 20-letno regulativno predvidljivost za imetnike pravic glede pogojev vlaganja v infrastrukturo...". Določila člena že samo po sebi določa razloge za daljo veljavnost pravice uporabe radiofrekvenčnega spektra.

Glede zahtevnosti dražbe direktiva v členu 45(2f) določa, da: "Države članice spodbujajo harmonizacijo uporabe radiofrekvenčnega spektra za elektronska komunikacijska omrežja in storitve v Uniji, da bi zagotovile njegovo uspešno in učinkovito uporabo in koristi potrošnikom, kot so konkurenca, ekonomija obsega in interoperabilnost omrežij in storitev. Pri tem ravnajo v skladu s členom 4 te direktive in z Odločbo 676/2002/ES, med drugim tako da: ...

(f) uporabljajo najustreznejši in najpreprostejši sistem odobritev v skladu s členom 46 na način, ki zagotavlja kar največjo stopnjo prožnosti, souporabe in učinkovitosti uporabe radiofrekvenčnega spektra;...".

Po do sedaj znanih podatkih Agencija pripravlja zahteven razpis z večfrekvenčno dražbo. Izidi večfrekvenčnih dražb so za operaterje nepredvidljivi, izidi pa lahko rezultirajo v bistvene spremembe na trgu. Večfrekvenčna dražba pa vsekakor ni združljiva s členom 45(2f) Direktive.

Zavedamo se, da sta podaljšanje uporabe obstoječih odločb o dodelitvi radiofrekvenčnega spektra in trajanje veljavnosti odločb predmet trenutno veljavnega Zakona o elektronskih komunikacijah. Direktiva je bila sprejeta decembra 2018, časa za pobudo Agencije, da se ta bistvena določila direktive glede dražbe preslikajo v zakon je bilo zadosti in ni potrebe, da se čaka na skupno uveljavitev vseh določil direktive v slovenski zakon. Da to ni neosnovana zahteva, nakazuje primer izpred prejšnjega razpisa in dražbe, ko je bil zakon dopolnjen z določilom o elektronskih dražbah.

Agencijo pa obstoječi zakon ne omejuje, da izvede podelitev na najustreznejši in najpreprostejši način. Mnenje o najustreznejšem in najpreprostejšem načinu izvedbe postoka pa ni le v domeni Agencije. Zato predlagamo, da Agencija v zvezi s tem prične razpravo z operaterji.

Zato predlagamo, da Agencija vložijo vse potrebne napore v to, da se glede izvedbe in pogojev razpisa dopolni obstoječi ZEKom-1 z vsemi tremi določili Direktive in sicer še pred pričetkom javnega razpisa.

*** **

Glede koncepta Zasnove Strategije upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom za obdobje 2021-2023 uvodoma ugotavljamo naslednje:

- izogiba se opredelitvi strateških izhodišč za najpomembnejši dogodek v Sloveniji t.j. pričakovane dodelitve spektra operaterjem v frekvenčnih pasovih, ki bo strateško vplivan na trg mobilnih komunikacij v bistveno daljšem obdobju, kot je veljavnost predvidene strategije;
- ne upošteva vsebine strateškega načrtovanja iz 25. člena ZEKom-1 (pripombe in predloge glede tega smo podali že v okviru Predlogov in pripomb na Strategijo upravljanja z radiofrekvenčnim spektrom, dne 7. 6. 2019);
- dokument je predvsem tehnične narave in z vprašanji poziva operaterje, kako naj se opredelijo do bodoče uporabe posameznih radiofrekvenčnih pasov.

Predlagamo, da s strani Agencije pripravljena Strategija upošteva zgoraj navedene generalne pripombe glede koncepta dokumenta.

V nadaljevanju podajamo odgovore na s strani Agencije podana vprašanja:

Upravljanje z radiofrekvenčnim spektrom za javne mobilne storitve

- V kakšnih časovnih okvirih naj agencija podeli spekter za javno mobilno tehnologijo, ki je na voljo po WRC-19 v obdobju 2021-2023 in kateri spekter?

Predlagamo, da agencija podeli spekter, ko bodo izražene potrebe operaterjev, te pa so odvisne od:

- o uporabnosti frekvenčnega spektra,
- o potreb po frekvenčnem spektru, kar bo znano šele v določenem obdobju po komercializaciji storitve na podlagi pričakovanih(ega) razpisov in dražb,
- o odločitev standardizacijskih institucij, da določijo telekomunikacijske protokole za te frekvenčne pasove,
- o odločitve proizvajalcev opreme, da opremo razvijejo,
- o dobavljivosti omrežne in terminalne opreme ter njihove cene,

Vsekakor pričakujemo, da bo postopek podeljevanja najustreznejši in najpreprostejši.

- Ali je interes za BWA/MMDS storitve v 10 in 12 GHz frekvenčnih pasovih?

T-2 v tem obdobju ne načrtuje BWA/MMDS storitve v 10 in 12 GHz frekvenčnih pasovih. Ne izključujemo pa da se bo interes pojavil v prihodnje

- Ali je interes za spekter za FWBA storitve v 28 in 32 GHz pasu?

T-2 v tem obdobju ne načrtuje FBWA storitev v 28 in 32 GHz frekvenčnih pasovih. Ne izključujemo pa da se bo interes pojavil v prihodnje

- Ali je smiseln prehod iz DTT na mobilno tehnologijo?

V posameznih frekvenčnih pasovnih je prehod iz DTT na mobilne tehnologije zelo smiseln.

Testna uporaba frekvenc za javne mobilne storitve

- Kateri spekter, ki je na voljo naj agencija ponudi za testiranje novih tehnologij?

Izbira spektra za testiranje novih tehnologij je odvisna dobavljivosti opreme s strani proizvajalcev, ki bodo to opremo razvili.

Upravljanje z radiofrekvenčnim spektrom za mikrovalovne zveze

- Kakšni bodo dodatne zahteve po uporabi do zdaj uporabljenih frekvenčnih pasovih in možnost uporabe še do zdaj neuporabljenih frekvenčnih pasov za fiksne zveze?

Zahteve so smiselno v samem dokumentu Zasnova strategije.

- Ali predlagate za podeljevanje teh frekvenc kakšen nov pristop?

Ker se mikrovalovne zveze lahko nadomeščajo z optičnimi povezavami, kjer je to mogoče, bi morala agencija to dejstvo preveriti pred podelitvijo. S tem se lahko razbremeni spekter za mikrovalovne povezave, kjer optičnih povezav (še) ni, in omogoči večje kapacitete prenosa preko obstoječih mikrovalovnih povezav, za npr. 5G zaledne povezave.

V želji, da bodo naši predlogi in pripombe podani v tem dopisu ter v nadaljevanju postopka sprejemanja strategije preučeni in v največji meri upoštevani, vas lepo pozdravljamo.

T – 2, d. o. o.
mag. Jure Valjavec
Predsednik posloводства